

FINANSPLAN

NORD-GUDBRANDSDAL
NÆRINGSFORENING
Storgata 19
2670 OTTA
Tlf: 90125439
Epost: post@ngnf.no

Representanter for selskapet:
Anita Koot (Styrets leder) - signaturrett
Leif Einar Olsen (Nestleder) - signaturrett
Helle Hundevadt (Styremedlem) - signaturrett
Håkon Øverli (Styremedlem) - signaturrett
Ola Håkon Korsvoll (Styremedlem) - signaturrett
Adelheid Wiegand (Styremedlem) - signaturrett

Din kontakt i SpareBank 1 Lom og Skjåk

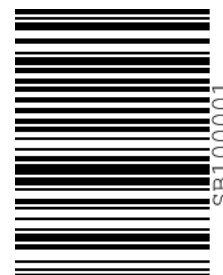
Amund Teigen
Plasseringsansvarlig
Tlf: 61219031
Epost: at@sb1ls.no

Innhold

- Om finansplanen
- Kundekartlegging
- Sammenligning av porteføljer
- Produktvalg
- Rammer for avvik
- Aksept

Vedlegg

- Metode modellporteføljer
- Operasjonalisering av investering innen aktivaklassene

Om finansplanen

Denne Finansplanen er laget spesielt for deg/dere. Hensikten med Finansplanen er å etablere en god oversikt og plattform for beslutninger knyttet til nåværende og fremtidig formuessituasjon.

Vi har tatt hensyn til din/deres finansielle situasjon, investeringsformål, investeringshorisont og risikoprofil i utarbeidelse av Finansplanen. Ut i fra dette og annet relevant datagrunnlag benytter vi vår kvalitetssikrede rådgivningsstrategi, og anbefaler en investeringsportefølje på strategisk nivå. En strategisk portefølje kan defineres som den langsiktige optimale fordelingen av en investering på ulike aktivaklasser, herunder renter, obligasjoner, aksjer osv.

SpareBank 1 har en rådgivningsstrategi som er faglig forankret både i et akademisk perspektiv og i et praktisk kundeperspektiv. Vårt mål er å gi en kvalitetssikret anbefaling på strategisk nivå uten å måtte utelukkende kommunisere gjennom konkrete produkter.

SpareBank 1 oppfordrer deg/dere til å ha et aktivt forhold til investeringer og til å ta kontakt dersom det skjer endringer i den finansielle situasjonen som er lagt til grunn i Finansplanen.

Rådgivning fra SpareBank 1 er tilpasset våre etiske verdier og vi har autoriserte rådgivere (AFR) for alle kundesegmenter. Vi ser alltid på helheten i din/deres finansielle situasjon før vi gir råd om sparing og investeringer. I kundedialogen er vi opptatt av at budskapet tilpasses kundens interesse og kunnskapsnivå, men at alle kunder skal være trygge på at våre råd bygger på en kvalitetssikret rådgivningsstrategi.

Kundekartlegging

Dagens beholdning

Dette er en oversikt over dine verdier til rådgivning. Vi har valgt å vise beholdningen som en eksponering per aktivklasse. Dette for mer hensiktsmessig sammenligning med modellporteføljen.

Aktivklasse	Beholdning	Til Rådgivning	Fordeling til Produkter rådgivning	Fordeling til rådgivning
Høyrente	3 000 000 kr	0 kr	50.0%	
Totalt:	3 000 000 kr	3 000 000 kr	100.0%	

Forventet avkastning: 5.0%   Forventet volatilitet: 7.6%

Kommentar til beholdning:

Har ca. 3 mill på bankkonto - ønsker ODIN Flex (50% aksje og 50% korte/lange renter)

Formål med investeringen

Valgt tidshorison: **5 år**

Kundene er misfornøyd med dagens lave rentenivå og ønsker avkastning utover bankrente. Har sendt over informasjonsmateriell og kundene ønsker å vurdere ODIN Flex. Kundene er inneforstått med en tidshorison på minimum 5 år.

Kunnskap og erfaring med finansielle produkter

Produkttype	Kunnskap	Erfaring (antall transaksjoner)
Verdipapirfond	Moderat	0
Noterte aksjer	Ingen	0
Unoterte aksjer	Ingen	0
Kreditt	Moderat	0
Annet	Ingen	0

Utdanning og erfaring

Høyeste fullførte utdanning

Videregående skole (Finans eller økonomi)

Relevant arbeidserfaring

Ingen

Kommentar til kunnskap og erfaring:

Et styre som skal bestemme dette og de har naturligvis forskjellig erfaringsgrunnlag.

Risikovilje

Grunnlag for vurdering

Når selskapet plasserer penger er høyest mulig avkastning viktigst	Nøytral
Det er stor sannsynlighet for at selskapet vil få behov for plasseringsmidlene tidligere enn planlagt.	Nøytral
Hvis investeringene faller i verdi i løpet av det første året, vil selskapet innløse investeringen.	Uenig
Selskapet tåler stor verdisingning på investeringen dersom det over tid øker sannsynligheten for større avkastning.	Uenig
Selskapet er opptatt av trygghet, og aksepterer derfor at plasseringsmidlene kan få en negativ realavkastning som følge av skatt og inflasjon.	Enig
Selskapet foretrekker at det er forutsigbart hvor mye investeringene er verdt til enhver tid.	Nøytral

Vurdering av risikovilje

Lav

Lav risikovilje innebærer at du forventer lave svingninger, men høyere avkastning enn bankkonto

Kommentar til risikovilje:

Risikoevne

Grunnlag for vurdering

Regnskapsår	2015
Sum omløpsmidler	3 500 000 kr
Sum kortsiktig gjeld	0 kr
Sum gjeld	0 kr
Sum egenkapital	3 000 000 kr
Finanskostnader	0 kr
Resultat før skatt	-297 000 kr
Langsiktige midler til plassering	0 kr

Vurdering av risikoevne

Likviditetsgrad	10.0	Meget god
Egenkapitalgrad	100.0 %	Meget god
Lønnsomhet	0.0 %	Ikke tilfredsstillende
Selskapets finansielle risikoevne mht. regnskapstall		Middels
Rådgivers vurdering av finansiell risikoevne		Middels

Risikoprofil

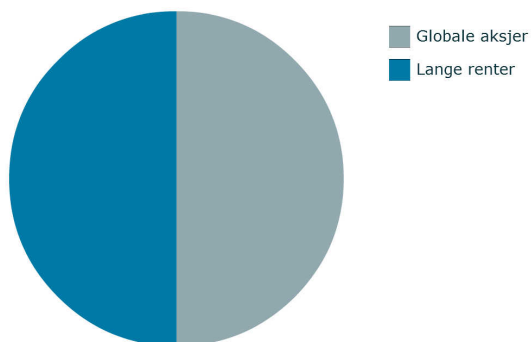
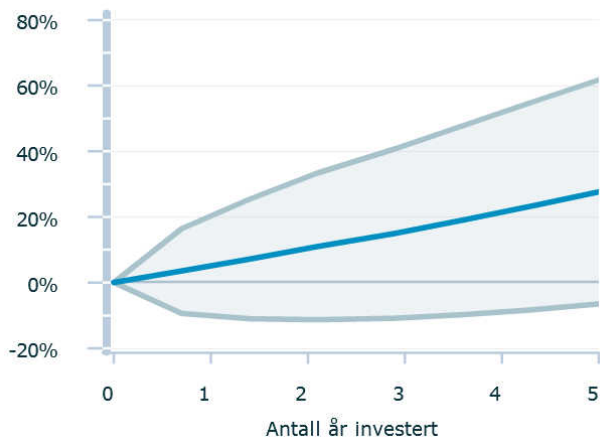
Kunden uttrykker lav risikovilje og har middels evne til å ta risiko, noe som danner risikoprofil: **Lav**

Risikoprofilen kombinert med tidshorisont vil danne grunnlag for vår anbefalte portefølje

Sammenligning eksisterende og anbefalt portefølje

Eksisterende portefølje

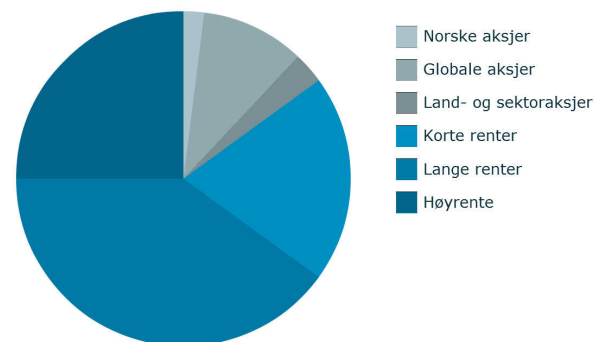
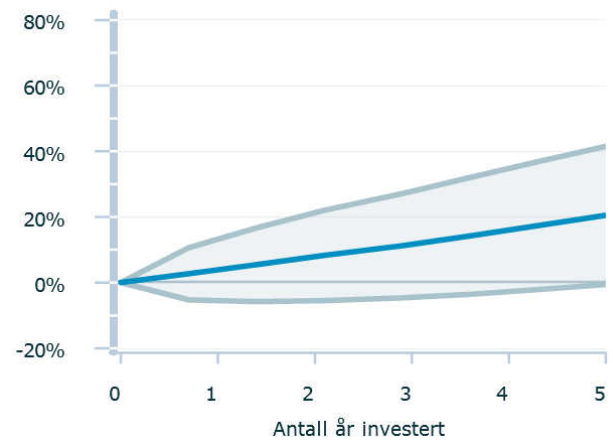
Aktivklasse	Fordeling
Globale aksjer	50.0%
Lange renter	50.0%
Totalt:	100.0%

Gjennomsnittlig årlig avkastning i prosent	5.0%
Gjennomsnittlig årlig avkastning i kroner	165 769kr
Forventet volatilitet	7.6%

Anbefalt portefølje

Aktivklasse	Fordeling
Norske aksjer	2.0%
Globale aksjer	10.0%
Land- og sektoraksjer	3.0%
Korte renter	20.0%
Lange renter	40.0%
Høyrente	25.0%
Totalt:	100.0%

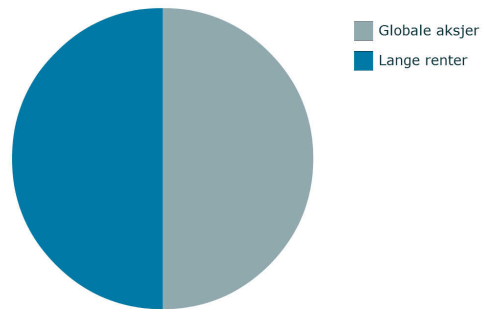

Gjennomsnittlig årlig avkastning i prosent	3.8%
Gjennomsnittlig årlig avkastning i kroner	123 000kr
Forventet volatilitet	4.7%

Produktvalg

Valgt portefølje

Aktivklasse	Verdi NOK	Fordeling
Globale aksjer	1 500 000 kr	50.0%
Lange renter	1 500 000 kr	50.0%
Norske aksjer	0 kr	0.0%
Land- og sektoraksjer	0 kr	0.0%
Korte renter	0 kr	0.0%
Høyrente	0 kr	0.0%
Totalt:	3 000 000 kr	100.0%

Valgte produkter

Produkt	Kommentar	Fordeling	Verdi NOK
ODIN Flex		100.0%	3 000 000 kr
Totalt:		100.0%	3 000 000 kr

Porteføljen avviker fra anbefaling og kunden er klar over bakgrunn for avviket og godkjenner sammensettingen

Kommentar til avvik

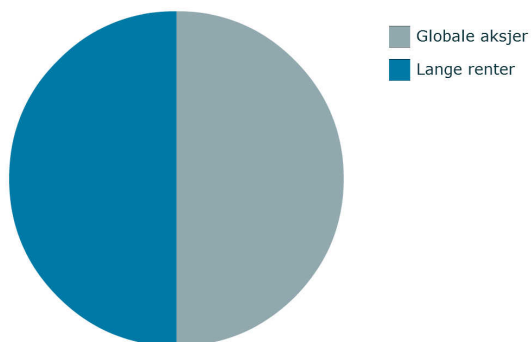
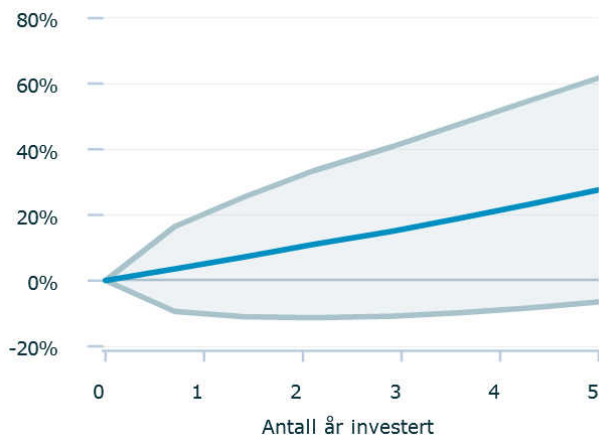
Ønske fra kunde

Rådgivers kommentar til produktvalg/løsningsforslag

Sammenligning valgt og anbefalt portefølje

Valgt portefølje

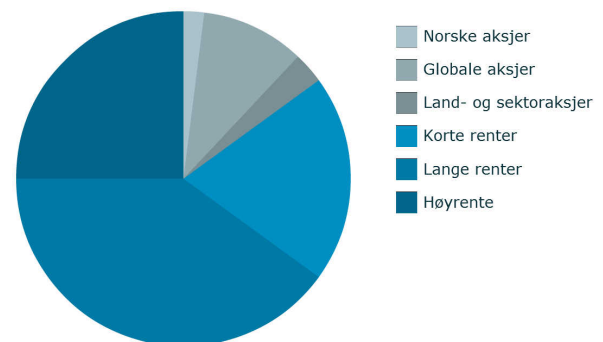
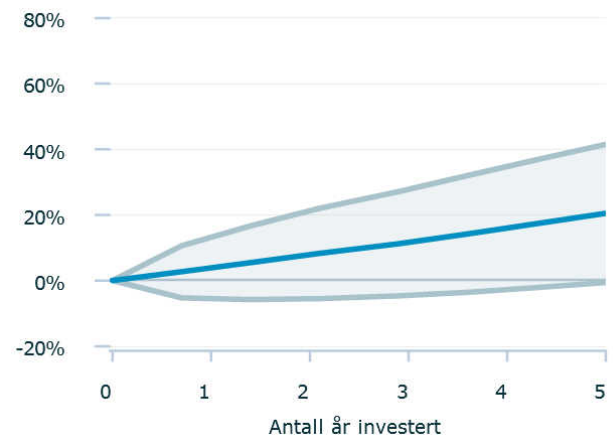
Aktivklasse	Fordeling
Globale aksjer	50.0%
Lange renter	50.0%
Norske aksjer	0.0%
Land- og sektoraksjer	0.0%
Korte renter	0.0%
Høyrente	0.0%
Totalt:	100%

Gjennomsnittlig årlig avkastning i prosent	5.0%
Gjennomsnittlig årlig avkastning i kroner	165 769kr
Forventet volatilitet	7.6%

Anbefalt portefølje

Aktivklasse	Fordeling
Globale aksjer	10.0%
Lange renter	40.0%
Norske aksjer	2.0%
Land- og sektoraksjer	3.0%
Korte renter	20.0%
Høyrente	25.0%
Totalt:	100.0%

Gjennomsnittlig årlig avkastning i prosent	3.8%
Gjennomsnittlig årlig avkastning i kroner	123 000kr
Forventet volatilitet	4.7%

Rammer for avvik

Den anbefalte porteføljen er basert på din risikoprofil og tidshorizont, og antas å være den mest optimale porteføljen for å oppnå ditt avkastningskrav til en risiko du er komfortabel med.

Markedssvingninger vil imidlertid kunne føre til at risikoen i porteføljen blir høyere eller lavere enn det som opprinnelig var avtalt. Eksempelvis vil en oppgang i aksjemarkedet føre til at aksjeandelen blir høyere, med dertil høyere risiko. Motsatt vil et fall i aksjemarkedet føre til at aksjeandelen i porteføljen blir lavere, noe som vil gjøre det vanskelig å oppnå ditt avkastningskrav.

For å unngå at risikoen i porteføljen endres vesentlig over tid kan du velge å rebalansere porteføljen dersom aksjeandelen havner utenfor gitte rammer. SpareBank 1 er ikke under noen omstendigheter ansvarlig for at porteføljen holder seg innenfor dine valgte rammer, men vi vil bruke disse som grunnlag for vår rådgivning.

Aktivklasse	Minimum	Referanse	Maksimum
Aksjer	0.0%	50.0%	0.0%
Renter	0.0%	50.0%	0.0%

Kommentar til valgene

Aksept

Kunden har mottatt, og er gitt anledning til å sette seg inn i alle relevante dokumenter mht produktenes egenskaper, risiko, likviditet og omkostninger for å fatte en informert beslutning om valgte produkter, og har fått tid til å områ seg. Kunden har forstått at dagens skatteregler kan endres.

Det bekreftes at kunden på bakgrunn av opplysningene som er gitt, kundens relevante kunnskap, erfaring og utdanning har forstått investeringsforslagetets risiko og øvrige relevante innhold. Kunden er gjort kjent med at vår rådgivning er begrenset til produkter og tjenester som banken tilbyr, og kan variere avhengig av rådgivers fullmakter.

Vi gjør oppmerksom på at banken mottar provisjon dersom det blir foretatt kjøp av finansielle instrumenter. Rådgivningen må derfor ikke oppfattes som nøytral med tanke på produktvalg, men har som mål å finne de beste løsninger for kunden innenfor det produktspekteret som banken kan tilby.

Kunden er gjort kjent med at alle investeringer skal skje med bakgrunn i bevisste valg og at banken råder samtlige kunder om å bruke tid på investeringsbeslutningen.

Sted og dato

Kundens navn og underskrift

Rådgivers navn og underskrift

Denne finansplanen er utarbeidet i samsvar med Alminnelige forretningsvilkår for den enkelte SpareBank 1-bank og på bakgrunn av informasjon innhentet fra kunden og eventuelle tredjeparter. Vurderinger og forutsetninger er basert på kilder som SpareBank 1 anser som pålitelige, men SpareBank 1 garanterer ikke at informasjon som gis av kunden eller tredjepart er presis eller fullstendig. Dette dokumentet er derfor ikke egnet som kilde i forbindelse med kredittvurderinger eller tilsvarende. Uttalelsene i finansplanen reflekterer den enkelte banks oppfatning på det tidspunkt finansplanen ble utarbeidet. Sparebank 1 eller den enkelte bank påtar seg ikke ansvar for verken direkte eller indirekte tap som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne finansplanen.

Tallmateriale henviser til simulert historisk avkastning. Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning.

Metode modellporteføljer

I denne seksjonen beskriver vi metodikken som brukes ved utarbeidelse av modellporteføljer.

Proessen krever følgende inndata:

1. Aktivklasser. Disse defineres i form av referanseindekser
2. Korrelasjonsmatrise og samvariasjon mellom aktivaklassene
3. Forventet avkastning per aktivaklasse
4. Volatilitet per aktivaklasse. Dette er et uttrykk for hvordan kursene svinger i forhold til markedet som helhet.

I denne metoden velger man ikke aktiva hver for seg. De skal derimot velges basert på inndataene nevnt over. Det betyr at man skal fokusere på hvordan de forskjellige aktivaene kan forventes å utvikle seg i forhold til hverandre. Dette gjøres for å gi en portefølje som skal være mest mulig robust mot nedgang sett i forhold til porteføljens forventede avkastning.

Hvis tidshorizonten er kort, vil man ikke akseptere høy risiko for kursnedgang i løpet av denne perioden. Eksempelvis vil en investor med 20 års tidshorizont kunne tåle 100 % aksjeandel med en forventet nedside over disse 20 årene på 0 %. Tilsvarende vil en investor med 2 års tidshorizont kanskje bare tåle 10 % aksjeandel for og ikke risikere å tape penger over den korte tidshorizonten.

Når man setter sammen modellporteføljer må man være oppmerksom på at dette ikke er eksakt vitenskap. Målet er å komme opp med porteføljer som samsvarer godt med risikoprofilen og tidshorizonten til mottakerne.

For å konstruere en god modellportefølje må vi vite hvordan de forskjellige aktivaene beveger seg i forhold til hverandre. Dette gjøres ved å etablere en korrelasjonsmatrise som viser i hvilken grad aktivaklassene varierer sammen.

Det vil alltid være usikkerhet rundt estimering av forventet avkastning for de forskjellige aktivaklassene. Dette er delvis fordi historisk avkastning ikke er noen garanti for fremtidig avkastning. For å beregne forventet avkastning for de ulike aktivaklassene brukes observerte, langsiktige risikopremier som grunnlag.

Volatilitet er et uttrykk for hvordan verdien for den enkelte aktivaklasse utvikler seg i forhold til alle aktivaklasser samlet. Aktiva med høy volatilitet vil ventelig svinge mer i verdi enn markedet generelt.

Vi benytter følgende tidshorisonter i vår modellering; 2, 5 og 10 år (kort, mellomlang og lang sikt). For hver tidshorizont etablerer vi lav, middels og høy risikoprofil. Disse er definert ved at sannsynligheten skal være under 5 % for at avkastningen skal bli under 0 %, -10 % og -20 % for de tre ulike risikoprofilene. På grunnlag av tidshorizonten og risikoprofilen etablerer vi modellporteføljer som maksimerer avkastningen.

Risikoevnmatrixe

Vurdering	Likviditetsgrad	Egenkapitalandel	Lønnsomhet	Scoring
Ikke tilfredsstillende	< 0,5	< 3%	< 1%	1
Svak	< 1	< 9%	< 6%	2
Tilfredsstillende	< 1,5	< 17%	< 10%	3
God	< 2	< 40%	< 15%	4
Meget god	> 2	> 40%	> 15%	5

Videre vil scoringen av de tre overnevnte parameterne gi et sumtall som delt på tre og ved bruk av følgende tabell gir risikoevne:

Risikoevne	Verdi
Lav	< 2,25
Middels	< 3,5
Høy	> 3,5

Operasjonalisering av investering innen aktivklassene

Alle beregningene for strategiske porteføljer er basert på forventet avkastning i forhold til risiko for aktivklasser. I praksis vil imidlertid Sparebank 1 tilby ulike plasseringsprodukter og ikke aktivklasser.

Spare- og plasseringsutvalget i Sparebank 1 alliansen har ansvaret for å kvalitetssikre, godkjenne og følge opp alle spare- og investeringsprodukter som benyttes i kunderådgivningen. Det er imidlertid viktig å påpeke at produktene nødvendigvis ikke har nøyaktig samme risiko og forventet avkastning som indeksene som ligger til grunn for modelleringen.

Aksjer

En aksje er et verdipapir som gir innhaver eierskap i en bedrift. Dette er normalt den delen av porteføljen som gir høyest forventet avkastning, men som samtidig har den høyeste risikoen. Avkastningen i aksjemarkedet varierer mye over tid, men varierer også mellom ulike bransjer og regioner. I enkelte porteføljer skiller vi mellom norske aksjer, utenlandske aksjer og aksjer i fremvoksende markeder (emerging markets).

Renter

I rentemarkedet kan man konstruere porteføljer etter de fleste krav til avkastning og risiko. Risikospennet er stort. Bank og lavrisiko statspapirer har den laveste løpende renten. Usikrede foretakslån kan ha meget høy løpende rente, men med høy kredittrisiko. Her kan det herske usikkerhet rundt tilbakebetaling av lånet (hovedstolen). Internasjonale plasseringer vil i tillegg ha valutarisiko.

I enkelte porteføljer skiller vi mellom korte renter, lange renter og kreditt. Skillet mellom korte og lange renter handler om løpetiden på rentepapirene. Aktivklassen kreditt kan ha både kort og lang løpetid, men kredittrisikoen er høyere sammenlignet med korte og lange renter.

Referanseindekser

I prosessen rundt valg av referanseindekser har vi fokusert på historisk tilgjengelige data og relevans for aktivklassen, og har valgt å benytte følgende indekser.

1. Aksjer - NDUEACWF - Morgan Stanley World Index
  - 1.1. Aksjer, Norge - OSEBX - Oslo Børs Aksje Indeks
  - 1.2. Aksjer, Globale - NDUEACWF - Morgan Stanley World Index
  - 1.3. Aksjer, EM /Sektor - NDUEEGF - Morgan Stanley Emerging Markets
2. Renter - ST1X / ST4X - ca 40 % / 60 %
  - 2.1. Korte renter - ST1X - Norsk statsobligasjonsindeks (Durasjon 0,25)
  - 2.2. Lange renter - ST4X - Norsk statsobligasjonsindeks (Durasjon 3)
  - 2.3. Kreditt - HW40 - Global High Yield Constrained Index, ML